

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1930 kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om årliga understöd åt fyra genom misstag under tjänstutövning av barnmorska skadade barn.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 62 av herr *Wagnsson* jämte tre av kammarens övriga ledamöter och den andra inom andra kammaren under nr 108 av herr *Werner* jämte fjorton av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tilldela barnen *Majken Lisbeth Öhrström, Einis Sibrit Lönn, Greta Ingeborg Johansson* och *Kurt Helge Vivian Pettersson* ett årligt understöd motsvarande det de tillerkänts genom utslag av Aspelands och Handbörds häradsrätt av den 8 mars 1926, eller, därest detta icke kan vinna riksdagens bifall, de ersättningsbelopp riksdagen i varje särskilt fall kan finna skäligt».

Såsom stöd för det väckta förslaget har i motionerna anförts, bland annat, följande:

»År 1923 skedde i Virserums församling, Kalmar län, under tjänsteutövning av barnmorskan *Anna Nilsson*, en ödesdiger förväxling av salpetersyra och lapislösning vid föreskriven indrypning i ögonen (obligatorisk Credé-profylax) på fyra nyfödda barn, nämligen den 30 juli å flickan *Majken Lisbeth*, dotter till kontoristen *Gösta Bernhard Öhrström*; den 9 augusti å flickan *Einis Sibrit Linnéa*, dotter till fabrikören *Johan Emil Konrad Lönn*, den 10 augusti å gossen *Kurt Helge Vivian*, son till bildhuggaren *Josef Pettersson*, samt den 16 augusti å flickan *Greta Ingeborg*, dotter till hemmansägaren *Klas August Johansson*, samtliga från Virserum. Följderna av denna förväxling blevo omfattande frätskador, försorsakande vanställdhet och hel eller delvis blindhet för dessa barn. Angående graden av barnens invaliditet har riksförsäkringsanstalten, genom utlåtande av den 2 januari 1925, fastställt denna sålunda: För *Kurt Pettersson* 100 %, *Majken Öhrström* 80 %, *Greta Johansson* 25 % och *Einis Lönn* 15 %.

Efter rättegång mot den direkt ansvariga barnmorskan ådömdes denna av Aspelands och Handbörds häradsrätt, vilken dom sedermera fastställdes av Göta hovrätt, avsevärda böter samt en årlig ersättningsskyldighet åt vartdera barnet med följande belopp:

	F ö r t i d e n i n t i l l			
	5 år	5—10 år	10—15 år	samt därefter
Majken Öhrström	300 kr.	500 kr.	800 kr.	1 500 kr.
Einis Lönn	45 »	75 »	120 »	225 »
Greta Johansson	75 »	125 »	200 »	375 »

F ö r t i d e n i n t i l l
5 år 5—8 år 8—12 år 12—15 år samt därefter

samt till Kurt Pettersson 300 kr. 500 kr. 800 kr. 1 200 kr. 1 500 kr.

Dessa ådömda ersättningar ha emellertid aldrig kommit barnen eller deras målsmän tillgodo, och inga utsikter torde heller finnas för att de någonsin framdeles skola kunna erhålla något från den ersättningskyldigas sida, då denna såväl vid tiden för olyckan som allt fortfarande är i saknad av tillgångar för att gälda skadestånden, vilket framgår av bifogade medellöshetsbevis, och hon dessutom blev skild ifrån sin tjänst.

Klart är ju, att en sådan olycka som den att oförskyllt få gå blind genom livet är så stor, att den ej kan ersättas med penningar, men barnens framtid blir ju dock ljusare och tryggare, om det på något sätt ekonomiskt är sört för dem genom statens medverkan, varför vi velat bringa saken inför riksdagen. Ty samtliga barnens målsmän äro, enligt bifogade taxeringsuppgifter, i en sådan ekonomisk ställning, att de tydligen ej hava möjlighet att kosta på dessa sina barn speciell yrkesutbildning utöver den samhället ger, och därigenom i någon mån kunna neutralisera olyckans verkningar för framtiden. Detta så mycket mera som de fått vidkännas, efter deras förhållanden, stora ekonomiska uppoffringar dels för specialvård åt barnen (i fallet Pettersson, enligt vid rätten företedd räkning, 1 136 kr. och i fallet Öhrström 1 246 kr.) jämte rättegångskostnader m. m., och de under de sju år, som gått, icke erhållit något som helst ekonomiskt vederlag.»

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen nr 62 i första kammaren jämte därvid fogade bilagor.

Över ifrågavarande motioner har utskottet i grundlagsenlig ordning införskaffat utlåtanden av medicinalstyrelsen och statskontoret.

Medicinalstyrelsen har anfört följande:

Jämlikt i styrelsens cirkulär den 21 september 1920 meddelade minnesregler för barnmorska skulle till förhindrande av förväxling salpetersyra förvaras i ljus flaska och lapolisning i mörk flaska, i vartdera fallet försedd med *tydlig* etikett. Förvarades flaskorna åter i träkapslar, skulle även dessa vara försedda med tydlig etikett. Ehuruväl dessa föreskrifter synts utgöra tillräcklig garanti för undvikande av förväxling mellan ifrågavarande båda vätskor, har styrelsen emellertid genom cirkulärskrivelse till samtliga barnmorskor i riket den 8 september 1928 (M. F. nr 84) meddelat nya bestämmelser angående desinfektion av nyfödda barns ögon. Då genom dessa senare bestämmelser en förväxling av vätskorna vid behandling med dem av nyfödda barn torde få anses utesluten, torde även uppkomsten av ögonskador av den anledning, varom i ärendet är fråga, för framtiden få anses vara otänkbar. På grund härav och med hänsyn till det med förevarande motioner förbundna synnerligen behjärtansvärda syftemålet har styrelsen för sin del icke något att erinra mot att motionerna vinna riksdagens bifall.

Statskontorets utlåtande är av följande innehåll:

Det kan ju icke förnekas, att det är en synnerligen svår olycka, som drabbat ifrågavarande barn, särskilt de två, vilka nästan helt förlorat syn-

förmågan, samt att olyckans följder i viss mån kunna lindras genom ekonomiskt understöd. Då den barnmorska, som genom ovarsamhet vållat olyckan och därför dömts att utgiva skadestånd, icke nu är och sannolikt icke heller någonsin blir i stånd att i detta avseende uppfylla sina förpliktelser, måste den kommun, hos vilken barnmorskan var anställd, anses vara närmast ansvarig för att i den omfattning, som är möjlig, mildra verkningarna av olyckan. Att staten skulle, såsom i motionerna föreslagits, åtaga sig att utgiva de skadeståndsbelopp, som ålagts en i statens tjänst icke anställd befattningshavare, finner statskontoret betänkligt; men ämbetsverket föreställer sig att, sedan genom utredning — förslagsvis under samverkan mellan vederbörande familjer, kommunen, pensionsstyrelsen och representanter för blindundervisningen — utrönts, vilka åtgärder lämpligen böra vidtagas för ifrågavarande barns uppfostran och utbildning, staten icke vill undandraga sig att, även ekonomiskt, medverka till möjliggörande av sådana åtgärder. Enligt statskontorets mening böra förevarande motioner alltså icke föranleda annan åtgärd från riksdagens sida än en anhållan hos Kungl. Maj:t om föranstaltande av en sådan utredning, som ovan antytts.

Utskottet. De omständigheter, som i förevarande ärende blivit påvisade, innefatta enligt utskottets mening starka skäl för ett ingripande från det allmännas sida i syfte att mildra verkningarna av den olycka, som drabbat ifrågavarande barn. Utskottet finner dock mindre lämpligt, att detta sker enbart genom beviljande av ett penningunderstöd utan garantier för att de medel, som för ändamålet anvisas, bliva använda på bästa sätt. Ett stöd från det allmännas sida torde i detta fall böra anordnas på sådant sätt, att det säkert kommer barnen tillgodo i form av en efter vars och ens tillstånd lämpad uppfostran och utbildning, vilken sätter dem i stånd att i möjligaste mån själva reda sig i livet. Ej heller kan utskottet tillstyrka att, såsom vid bifall till motionen skulle bliva fallet, staten ensam skulle påtaga sig att utgiva skadeståndsbelopp, vilka ådömts en i statens tjänst icke anställd befattningshavare. Såsom en rimlig fordran synes böra uppställas, att de kommunala myndigheterna och i första hand landstinget, som varit huvudman för ifrågavarande distriktsbarnmorska, härvidlag lämna sin medverkan.

Med utgångspunkt från vad nu anförts och i anslutning till vad statskontoret ifrågasatt anser sig utskottet böra tillstyrka, att genom Kungl. Maj:ts försorg åvägabringas en utredning i samverkan mellan vederbörande familjer, landstinget och primärkommunen, pensionsstyrelsen samt representanter för blindundervisningen rörande de åtgärder, vilka lämpligen böra vidtagas för barnens uppfostran och utbildning samt i fråga om de bidrag från det allmännas sida, vilka kunna påkallas för möjliggörande av dessa åtgärder. Denna utredning torde böra bedrivas på sådant sätt, att landstinget kan, såvitt möjligt, taga ställning till frågan redan innevarande år. Förslag i ämnet torde därefter böra framläggas för riksdagen.

Med hänsyn till den avsevärda tid, som förflutit efter det ifrågavarande olyckor inträffade, och till de ekonomiska uppoffringar, som barnens måls-

män fått vidkännas, har det syntts utskottet skäligt att vederbörande, i avvaktan på den tillstyrkta utredningen, tillerkännas något understöd i form av gratifikationer. Dessa torde lämpligen kunna bestämmas till 1 000 kronor för vardera av Majken Lisbeth Öhrström och Kurt Helge Vivian Pettersson samt till 500 kronor för vardera av Einis Sibrit Linnéa Lönn och Greta Ingeborg Johansson. Beloppen torde böra utgå av statsmedel samt bestridas från allmänna indragningsstaten.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 62 och II: 108, må

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, på sätt här ovan angivits, låta verkställa utredning rörande de åtgärder, vilka lämpligen böra vidtagas för ifrågavarande barns uppfostran och utbildning, samt angående de bidrag från det allmänna sida, vilka kunna erfordras för möjliggörande av dylika åtgärder; samt

b) medgiva, att ifrågavarande barn må från allmänna indragningsstaten tillerkännas gratifikationer med följande belopp, nämligen 1 000 kronor för vardera av Majken Lisbeth Öhrström och Kurt Helge Vivian Pettersson samt 500 kronor för vardera av Einis Sibrit Linnéa Lönn och Greta Ingeborg Johansson.

Stockholm den 28 april 1930.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Pettersson* i Olovstorp, *Lindley, Lindgren, Ström* i Lidköping, *Andersson* i Hedsta, *Bjurström* och *Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Winkler, Bäcklund, Svensson* i Betingetorp, *Wikström, Lovén, Ryberg, Höglund* i Göteborg och *Svedman*.
